

FLODPÄRLMUSSLA

- HOTAD OCH MYTOMSPUNNEN

Initiativet Besöksmål Vätterbäckar syftar till att lyfta fram Vätterbäckarna och de värden som man kan få uppleva om man besöker dem. Särskilt fokus ligger på att informera om de omfattande fiskevårdsåtgärder som genomförts. Vid åtgärderna kan man på skyltar läsa om vad som gjorts och om eventuella kulturminnen på platsen.

ÖVRIGA INFOBLAD I DENNA SERIE

DE UNIKA VÄTTERBÄCKARNA

- väl värda ett besök

ÖRING

- en värdfull art för Vättern

HARR

- Sveriges sydligaste bestånd

FLODNEJONÖGA

- ett uråldrigt och märkligt djur

TABERGSÅN

- en del av Besöksmål Vätterbäckar

HÖKESÅN

- en del av Besöksmål Vätterbäckar

FLER INFOBLAD I DENNA SERIE KOMMER ATT PRODUCERAS LÖPANDE. EXEMPELVIS HJÖÅN, HJÄLLÖBÄCKEN OCH SJÖRYDSBÄCKEN, KNIPÅN OCH DUNKEHALLAÅN.

Besöksmål Vätterbäckar startade som ett projekt mellan Länsstyrelsen i Jönköpings län, Jönköpings läns Museum, Jönköpings Habo och Hjo kommuner, Hökensås sportfiske, Svenska naturskyddsföreningen i Habo, Tabergsåns- och Hjoåns fiskevårdsområdesföreningar samt Bankeryd och Habo sportfiskeklubb.

Flodpärlmusslan är en av nio svenska arter av sötvattenslevande "stormusslor". Den känns lättast igen på sitt långa njurformade skal som vanligen blir 10-15 cm långt och 5-8 cm brett. Färgen på skalet är brun-svart till svart-blåsvart.

Flodpärlmussla.

Flodpärlmusslan lever i kalkfattiga och klara rinnande vatten med bottnar av sand, grus och sten. Den livnär som filtrerar, vilket innebär att den sitter delvis nedgrävd i botten och filtrerar näringspartiklar ur vattnet. Flodpärlmusslan har höga krav på vattenkvalitet och miljö vilket gör att om man hittar unga exemplar av arten i ett vattendrag så kan man dra slutsatsen att vattendraget "mår" bra.

En av anledningarna till att flera Vätterbäckar anses ha så höga värden är just förekomsten av flodpärlmussla. På motstående sida ser ni en karta över Vätterbäckar med kända bestånd av flodpärlmussla.

Förr i tiden förekom ett omfattande fiske efter flodpärlmussla på tack vare dom eftertraktade pärlorna. Man brukar dock säga att det finns en fin pärla på 2 500 musslor så det var nog ett ordentligt arbete av få ihop till ett halsband.

BIOLOGI OCH REPRODUKTION

Flodpärlmusslan har en mycket komplicerad fortplantningsbiologi. Hanarna släpper ut sin sperma direkt i vattnet som sedan tas in av honorna via filtrering. De befruktade äggen blir kvar i honornas gälar under några veckor-månader och stöts sedan ut som så kallade glochidielarver.

För att kunna utvecklas till mussla måste larven leva som parasit på fiskgälar under en tid. Flodpärlmusslan är kräsen och endast lax- eller öringungar duger. Därför är det viktigt att dessa arter finns i vattendraget för att flodpärlmusslan ska finnas kvar. Glochidielarverna fäster på fiskens gälar när fisken tar upp syre med gälarna.

Öring med glochidielarver på gälarna.

Larven tar under tiden på värdfisken upp näring och utvecklas till en liten mussla. Efter cika 9-10 månader släpper musslan taget och landar förhoppningsvis på en väl syresatt grusbotten där den kan gräva ner sig. Flodpärlmusslan kan bli mycket gammal. I Norrland har man hittat en mussla som var cirka 300 år!

STATUS

Flodpärlmusslan förekommer ursprungligen från Skåne till Lappland, men har under 1900-talet försvunnit eller utrotats från många platser. Det tidigare pärlfisket gjorde att många lokala bestånd helt slogs ut. Ytterligare orsaker till tillbakagången är föroreningar, försurning, utbyggnad och rensning av vattendrag samt försvinnande eller minskning av värdfiskarna lax och öring i vattendragen.

Idag finns flodpärlmusslan endast kvar i ca 550 vattendrag i Sverige. Ännu mer oroande är att reproduktionen inte fungerar i 2/3 av dessa. Flodpärlmusslans bekymmersamma beståndssituation gjorde att arten fridlystes 1994. Den är även upptagen på den svenska rödlistan över hotade arter där den från och med 2010 klassas som akut hotad.

Eftersom flodpärlmusslan är beroende av öring för sin reproduktion gynnas även den av de fiskevårdsåtgärder som görs i Vätterbäckarna. Borttagande av vandringshinder, minskning av utsläpp och näringsämnen, utläggning av lekgrus etc. är exempel på sådana åtgärder.

Bäckar med flodpärlmussla

- Ej förekomst
- Förekomst
- Sjöar
- Tätorter

